

GİDEMEYİZ 'GODOT'YU BEKLİYORUZ...

Meriç BARDAKÇI

*Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Sahne Sanatları Bölümü-Dramatik Yazarlık Anasanat Dalı Öğrencisi*

'Bekleyiş' üzerine kurulu olan "Godot'yu Beklerken", yönetmenliğini Mustafa Kayabaşı'nın yaptığı titiz çalışma sonucunda seyircilerle buluşur.

Oyunun temel devimini oluşturan 'bekleme eylemi' kişileri edilgen bir konuma iter. Toplumsal yaşamın yüzeysel ayrıntıları bağlamında çeşitli roller yüklenen etkin konumdaki insan zamanın hızlı geçtiğinden yakınırken, yaşlılık döneminde, etkin roller oynayamayacak denli güçsüzleşen ve toplum içinde oynadığı rolleri terk ederek eylemsiz bir konuma geçen insan, saatlerin hiçbir ayırıcı özelliğinin kalmadığı ve zamanın geçmek bilmediği bir bekleme sürecine tutsaktır.¹

Önce oyuncu vardı...

Yaşamlarındaki var olabilme kaygısını oyunlarla devam ettirmeye çalışan Vladimir ve Estragon, oyun boyunca bekleme eylemlerini sürdürürler.

ESTRAGON – Ne hoş yer. Güzel manzara.Hadi gidelim.

VLADİMİR – Gidemeyiz.

ESTRAGON – Neden?

VLADİMİR – Godot'yu bekliyoruz.

ESTRAGON – Ha!

Seyircilerin de bu 'bekleyiş ortaklığı' yaşamın kısırdöngüsünü yansıtmaktadır. Godot kimdir ve gelecek midir, sorusunu sıkça sordüğümüz

¹ 975-7501-33-6, Absürd Tiyatro, Martin Esslin, Dost Kitabevi Yayınları, Ağustos 1999, s.46

oyunda, bunun zamana meydan okuyan bir düşünce olduğunu görürüz. Godot, umut, ölüm kısaca hayata dair her şey olabilir. Bugün, dün, yarın sahnede kullanılan bir tek ağaçla verilmiş, zaman kavramının mekanla olan ilişkisi ironik şekilde var olmuştur.

Vladimir (Didi) ve Estragon (Gogo); varoluşlarındaki cesaretsizlik bir şekilde onları belli ki asla gelmeyecek birisini beklemeye zorladığından , Beckett'in karakterleri şaşırtıcı şekilde canlıdır.

Vladimir'in az da olsa düşünme becerisi, Estragon'un, unutkanlık ve ilkel benliğiyle tezat oluşturur. Sanat yapıtlarındaki gibi, Vladimir ve Estragon'un da hiçbir var olma nedeni yoktur. Onları oldukları yerde bekleten belirsiz olaydan bağlantısızdırlar ve bekleyişlerini gerçekleştirdikleri roller tamamen şansa bağlıdır.

Oyunda kullanılan Şapka ve Çizme iki karakterin içinde buldukları durumu; "boşluk, düşünme ve acı" olarak karşımıza çıkarır. Sahne giysileri içinde rahat olamayan bu iki karakter aynı zamanda bu iki nesneye (Şapka ve çizme)sıkı sıkıya bağlıdır. Bu bağlılık, zaman zaman şaşırtıcı bazen de komik ve gülünç bir anlam taşır.

Sıkıcı bekleyişlerini bozan Pozzo küçük burjuva anlayışı ve 'Köleleştirdiği' Lucky ile şüpheye düştükleri yaşamlarının bir noktasında buluşurlar. Pozzo'nun kendi toprakları üzerinde bulduklarını söylediği Vladimir ve Estragon kendi varoluş kaygılarının bir nebze de olsa uzağına çekilerek, çekimser tavırlarla uzun zamandır bekledikleri' Godot' ya da, kendi varlıklarını kanıtlayacak Pozzo'yla ilgilenmeye koyulurlar. Pozzo, bir toprak ağası olabilir ya da daha geniş anlamıyla bir efendi. Pozzo'nun sermayeyi temsil ettiğini düşünürsek diyebiliriz ki; Pozzo aslında iktidara sahip olan egemen sınıftır.Pozzo bu bağlamda evrensel bir karakter olup, dil ve tavır ilişkisiyle ehlileştirmeye çalıştığı bir sistem ya da insan da olabilir....

Samuel Beckett'in Godot'yu Beklerken isimli oyunu, bir insanlık öyküsüdür aynı zamanda... Bugün tiyatro yazınının çağdaş klasikleri arasında yer alan bu oyun, dil ve anlatımı açısından Absürd metnin kuşkusuz en

tartışılanı ve farklı biçimlerde yorumlanmış oyunudur. Bir iple Pozzo'ya bağlı olan Lucky'nin efendi- köle ilişkisindeki yeri köleliktir. Efendisiyle emir komuta ilişkisi sanki dilsizmiş izlenimi veren tavırları,'Düşün' komutuyla boyut değiştirir.

Oyunun olabirlikler üzerindeki karakterlerin yönelişinde kesin olan söylemlerden biri; Temel olanın değişmezliğidir. Temel olanın 'ölüm' olduğunu düşündüğümüzde insanoğlunun da içinde bulunduğu 'saçma durum' ortaya çıkmıştır.

Var olmanın dayanılmaz durağanlığıyla belki bir 'umut' ya da 'gelecek' olan bir çocukla karşılaşırız. Pan'ın kutusundaki gizli kalmış umuttur çocuk... Çocuk, Godot'un habercisi mi yoksa o da sadece bir düş müdür? Kafaları kurcalayan ve yer yer seyirciyi, hatta oyuncuyu bile rahatsız eden bu sorular bizi paradoksa götürmektedir. Pozzo'nun deyişiyile; Godet, Godin, Godot belki yaşamımızda bir kere olsun karşımıza çıkmış ya da insanoğlunun kaderi olan, 'bekleyişle' belki de hiç gelmeyecektir... Bu bekleyiş ise; söyledikleri ya da yaptıkları hiçbir şey Godot'yu beklemeleriyle hiçbir şekilde ilişkili olmayan Vladimir ve Estragon için kusursuz bir sessizlik ve tam bir hareketsizliktir.